

ЧЕСЛАВ ХРУШЧЕВСКИ ЗЕЛЕНИТЕ КОСИ

Превод от полски: Силвия Борисова, 1976

chitanka.info

Започна невинно. Невинно и забавно. Забавно и странно. Майката каза на бащата:

— Опазил те бог, човече, какво си направил с косата си?

Бащата мълчеше, затова майката повтори малко по-високо и по-бавно:

— Какво си правил с косата си?

— С косата ли? — почуди се бащата и отиде до огледалото. — Я виж ти! — възкликна. — Косата ми е съвсем зелена!

— Мил си си главата и вместо шампоан си използвал нещо друго — гадаеше майката. — Някаква гадост, боя, ами да, дали са ти в магазина боя за коса, сега жените си боядисват косите. Ама че противна работа, това трябва да се измие с гореща вода.

Изплакването на косата не помогна много; според майката водата сякаш подчерта и усили зеления оттенък.

— Приличаш на палячо — заяви тя, — сложи си шапка, не мога да гледам това идиотско зелено. Отиваме при една позната козметичка.

Горе-долу по същото време в олтара на църквата „Света Маргарита“ органистът рече на свещеника:

— Отче, извинете ме за дързостта, обаче сте си допрели главата до нещо зелено. Сигурно по невнимание. Скоро боядисваха оградата на гробищата.

— До нищо не съм си допирал главата — свещеникът вдигна рамене, но все пак се огледа в стъклото на откряхнатия прозорец. — Белите ми коси са позеленели! — извика той. — Това е сигурно глупашка шега на прислужниците. Ще отида при бръснаря да ми измие главата.

Миенето на главата, въпреки многократното изплакване със студена, хладка и гореща вода, не даде никакъв резултат.

— Това вероятно е болест на космената луковица — констатира бръснарят. — Трябва да отидете на лекар, отче!

Горе-долу по същото време един професор по математика се върна у дома, свали си шапката, отиде пред леглото, оправи си вратовръзката, приглади косата и замръзна:

— Катерино! Катерино! — извика той. — Ела тука, много те моля!

Жена му надникна в антрето.

— Виж ми косата! — рече развеселеният професор. — Ама че интересен цвят! Толкова съм зает, че нищо не съм забелязал. Никога не са ми казвали, че косата ми е зелена!

— Защото не е! Сериозен човек, пък си прави майтап. Къде си купил тази перука? — жената на професора се интересуваше от перуки.

— Кълна ти се, скъпа — професорът целуна жена си по бузата, — кълна ти се, че това не е перука, а моята си коса, провери сама, ако не вярваш, дръпни — ето, виждаш ли, боли ме, значи не е перука.

— Тогава си я боядисал.

— Заклевам се, че не съм — професорът стана сериозен. — Защо пък да я боядисвам? Може би е алергия. Ще отида да попитам съседа, той е дерматолог.

Към пет часа следобед чакалнята на доктор Форин се напълни със зеленокоси пациенти.

Към полунощ секретарят събуди полицейския инспектор и му рапортува:

— Господин инспекторе, градът ни е сполетян от особен род беда — по неизвестни причини на хората им позеленяват косите.

Инспекторът беше сънен, изруга секретаря и смъкна от главата си нещо, което приличаше на нощна шапчица. Тогава секретарят плесна с ръце и се захили най-глупаво:

— Хи-хи-хи, господин инспекторе, хи-хи-хи, господ ми е свидетел, косата ви, хи-хи, господи, косата ви е съвсем зелена!

Щом се съмна, градските съветници бяха извикани в Кметството, а малко по-късно се събра и Парламентът. В цялата страна, наброяваща около десет милиона жители, бяха позеленели косите на сто хиляди граждани. Парламентът реши почти единодушно (само един въздържал се), че трябва тутакси да се извика от Париж известният професор Григорис. Този учен мъж беше разрешил много комплицирани въпроси от различен характер, беше нечувано мъдър и охотно даваше съвети. Помагаше както на крале, големи държавни мъже, изтъкнати лидери и банкери, така и на обикновените хора, оплетени в конфликтите на този свят. За него се говореше, че е най-

известният диагностик на нашето време, чудотворец и гениален чародей, който винаги може да намери нужното лекарство.

Професор Григорис изследва сериозно косите на сто граждани от двата пола, след което направи следното изявление в Парламента:

— Ето какво установих: позеленяват косите на хората на петдесетгодишна възраст, с малки отклонения — двама души бяха на 47 и 48 години. Изследвах сто души с различни професии; зеленото у жените изглежда по-светло. Това не е никаква болест и причините не следва да се търсят в земната атмосфера, отравяна непрекъснато от вредни газове. Преди да пристигна във вашата страна, получих покани от почти всички континенти. Единствено в Гренландия и на двата полюса не е забелязана промяна в цвета на косите. Не съм в състояние да ви обясня логично защо от няколко часа косите на хората позеленяват. Трябва да се смята, че това е начало на нещо: да кажем зелена увертюра. Какво ще стане после е трудно да се каже, но да не изпадаме в паника. Стоте изследвани от мене случая се радват на отлично здраве и чудесно настроение — ученият млъкна, премигна и повтори: — Чудесно настроение, казах „чудесно“, така ли казах?

Председателят на Парламента стана от мястото си и се приближи до професора.

— Точно така казахте — заяви той, — така, не другояче. Има ли някакво значение това?

— Може и да има — отговори Григорис. — Явлението „позеленяване на косите“ се придружава от интензифициране чувството за хумор. Това е несъмнено. Изследваните от мене хора сами са го забелязали; твърдят, че по-рано всичко ги е забавлявало по-малко, че не са виждали толкова комични страни на нашия живот, както сега, след промяната на цвета.

Членовете на президиума се спогледаха.

— В края на краищата — заяви председателят, — в края на краищата човек може да свикне с всичко, със зелените коси също, обаче четири милиарда души с прекрасно развито чувство за хумор, това все пак е краят на света май. Това е Апокалипсис!

— Съгласен съм с вас — рече професорът. — Но да не губим надежда. Може би явлението е временно.

Григорис седна. Около час слуша дебатите, накрая, отегчен от преливането от пусто в празно изпрати бележка на председателя с

молба да бъде освободен от сесията.

Председателят му кимна и професорът излезе. Реши да се отбие у приятеля си — астроном, учен със световна слава.

Обсерваторията беше построена на хълма Свети Бернард, откъдето се виждаше целият град. Григорис имаше на разположение три вида транспорт: такси, трамвай и влак. Избра най-бавния трамвай, който се влачеше по релсите и дрънчеше. Няколко развеселени пътници се забавляваха с изумрудените си перчемии. След дваайсет минути професорът слезе от трамвая и след още десет звънеше на вратата на обсерваторията. Всъщност, не звънеше, а чукаше. Астрономът беше ликвидирал електрическия звънец и закачил чудесно чукче от XIV век.

— А, ти ли си, Григорис — рече той на професора, — каква приятна изненада, разполагай се, моля — и отиде при телескопа. — Тъкмо свършвах фотографирането на звездата, наречена на мене. Удивително тяло. Тъжен ли си или изморен? Една чашка коняк ще ти дойде добре, пийни си.

— Не съм изморен — каза Григорис, — ужасен съм. *У-жа-сен* — продължи на срички, придружени от глътки коняк.

— Зелените коси, а? — досети се астрономът. — Да, не отричай, зелените коси са ти развалили спокойствието.

— Развалиха ми го — потвърди Григорис. — Какво мислиш за тази работа?

— Същото, каквото и ти.

— Че причините за това явление трябва да се търсят отвън?

— Разбира се — усмихна се астрономът. — И двамата знаем добре. Изворът на тази зеленина се намира извън нашата планета.

— Космически лъчи?

— Опростяваш.

— Тогава какво? — Григорис напълни втората чаша. — *Те?* Друга космическа цивилизация?

— Браво! — възкликна астрономът развеселен. — Веднага позна!

— С каква цел, по дяволите, променят цвета на човешките коси?

— Хм! — Астрономът прибра касетката с негативите и седна на масата. — Не ми се удаде лесно да намеря отговор на този въпрос. Отначало мислех, че при приближаването си към Земята техният

звездолет изпраща лъчи, които оцветяват косите в зелено. После разбрах, че те са обкръжили нашата планета с невидима химична субстанция, под чието въздействие човешките коси позеленяват. Само полярните области не са се поддали на действието на това невероятно зелено.

— Сигурно ниската температура унищожава тази субстанция.

— Не, там са почти незаселени територии. Впрочем *те* знаят къде да разпръскват тези химикали.

Астрономът отвори кутия пури и покани професора:

— Заповядай, чудесни са, такъв аромат...

— Да, наистина са извънредно ароматни — съгласи се Григорис.

— Тези пури, този коняк, цветята във вазата, лехите навън — изброяваше астрономът, — дърветата, птиците са великолепни — колко багри, колко нюанси, звукове, аромати, — колко наслади за всички сетива!

— Защо *те* оцветяват косите на хората в зелено? — попита професорът. — Знаеш ли защо го правят? Заплашва ли някаква опасност нашата цивилизация?

— Не, хората не ги заплашва нищо.

— Е, ами този прилив на добро настроение?

— Само ще улесни разрешаването на конфликтите. След известно време косите ще възвърнат естествения си цвят и липсата на добро настроение и чувство за хумор отново ще стане нормално явление.

— Тогава кому е нужен този маскарад?

— На *тях* — отвърна астрономът. — Преди сто години на нашата планета са кацнали звездолети от голяма космическа експедиция на друга Галактика. Хиляда същества, приличащи до съвършенство на хората, са започнали да живеят тук. Разбира се, никой от земните жители не е знаел за това посещение. — Строго секретна космическа експедиция. Хиляди същества са започнали да изследват планетата и цивилизацията ни. Разпръснали са се по всички континенти, проникнали са във всички общества и кръгове.

Изгледът им е вдъхвал доверие, разсъдъкът им е възхищавал хората, личното обаяние е печелело доверие във всички общества и кръгове на Земята, станали са известни учени, конструктори,

интелектуалци, творци, почти всички са създали семейства. Децата *им* са наследили гениалните им мозъци.

— А какво е станало със звездолетите?

— Върнали са се на родната планета в другата Галактика. Съгласно плановете си, възнамеряват да дойдат след сто години на Земята, за да приберат реколтата от дейността на разузнавачите.

— Реколтата?! — учуди се професорът.

— Тоест, резултатите от стогодишните изследвания и наблюдения на Земята и обитателите ѝ — плодовете на онези смесени бракове — Астрономът отиде до прозореца. — Искат да си вземат потомството на хилядата разузнавачи.

— Нямам право! — нервира се професорът. — Това е нечовешко!

— Прав си, но *те* не са хора. Освен външното сходство нямат нищо човешко. *те* изследват Космоса вече хиляди години. Това е *тяхната* работа, в това е единственият смисъл на съществуването *им*. Би следвало да се смята, че ги ръководят същества още по-умни и стари. Нашата планета като останалите е брънка от веригата на познанието за Вселената, а тъй като *те* се стремят да получат максимум познание, ще направят всичко възможно да си вземат плодовете от стогодишната дейност на пратениците си. А косите оцветяват в зелено, за да разпознаят потомците на хилядата разузнавачи. Тези същества ще останат завинаги безцветни и дори смесените бракове с хора няма да ги променят...

— Ти си безцветен! — възкликна Григорис. — Сиви коси, почти бели, бяла кожа, все едно албинос.

— Не, това не е същото. Нашите тъкани са съвсем различни.

— Значи си от Другия Свят?

— Да, и ме заплашва връщане на Безцветната Планета.

— *Те* поддържат ли връзка с вас?

— От време на време изпращат съобщения от Космоса. Миналата година получихме заповед да се готвим за връщане. Тогава връзката се прекрати.

— Не искате да напускате Земята — каза Григорис.

Астрономът стоеше пред прозореца.

— Странно ли ти се вижда? — отвърна той развълнуван. — Погледни тези дървета, листата, блестящата вода в реката, послушай чуруликането на птиците, песента на щурците... толкова звуци, а

моята планета е не само безцветна, тя мълчи, глуха е като пън, беззвучна е. Научих се да свиря на няколко инструмента, всяка моя свободна минута е препълнена с музика, с музика и наблюдение на Космоса — какво чудесно съчетание! Да пийнем още по чашка, на моята родна планета изобщо не съществува усещането на вкус.

— Длъжни ли сте да се върнете? — попита Григорис и остави чашата на масата. — Не можете ли просто да откажете?

— Най-напред ще засекаат местата, където пребиваваме, имат апарати, които ще открият безцветните в тълпата зеленокоси; после ще се свържат с нас пряко, ще ни принудят да се съберем на местата, предвидени за кацане на звездолетите и ще ни вземат със себе си.

— Какво значи „ще ви принудят“? — възмути се професорът. — Да не сте машини?

— Ние сме *техни* деца, винаги послушни деца. Надявах се, че ще изчезнем от очите им между милиардите хора, че никога няма да могат да ни открият.

— Тези проклети зелени коси! — възкликна Григорис.

— Твоите коси също са зелени — каза астрономът.

Григорис се засмя и смъкна от главата си зелената перука. Астрономът онемя.

— Съзми се! — призоваваше го Григорис. — Да, безцветен съм, твой брат съм, трябва да се спасяваме на всяка цена! Това е перука от човешки коси, може да ги обърка. И аз нямам намерение да напускам тази прекрасна планета.

— Перуките, перуките — шепнеше астрономът, — само перуки от човешка коса, оцветени в зелено, тогава няма да ни намерят между милиардите. Хората със зелени коси не ги интересуват.

— А плешивите?

— Това е изключително човешко явление. Ние никога не оплешивяваме. Нашите бели коси са здрави.

Астрономът седна на бюрото и извади от чекмеджето няколко свитъка.

— Тук са имената и адресите на Безцветните.

Веднага ще се свържа с тях и ще им наредя да замаскират главите си с перуки.

— Ще им наредиш?! — учуди се Григорис.

— Да, от дълги години ръководя обществото на Безцветните.

— Ръководеше — рече Григорис.

— Какво значи това? — астрономът вдигна глава и отмести свитъците. — Какво значи „ръководеше“?

Григорис съблече сакото и ризата си и астрономът видя метален корпус.

— Машина! — извика той. — *Те* са изпратили машина! Контрольор.

— Вече знаеш резултатите от тази контрола. — Григорис вдигна дясната си ръка. — Всички ще се върнете на родната си планета, а ти ще издадеш заповед за събиране на определените места. Изпратихме на Земята хиляда разузнавачи, ще се върнат десет хиляди. Прекрасен материал за изследване!

— *Те* говорят чрез тебе — каза астрономът и се усмихна. — Ти си нещо като предавателна станция, не мога да развълнувам една машина с молби, не мога да събудя никакви чувства у тебе, ти не знаеш какво е поезията, музиката, сляп си и глух, макар и направен по образ и подобие човешко. Нескопосана карикатура! — кресна той.

Григорис отскочи.

— Изплаши се, а? — присмя се астрономът. — Все пак, конструирали са машина почти като човек. Ти се боиш, а страхът е човешко чувство.

Започна невинно, невинно и забавно, забавно и странно. А как свърши?

Вечерните вестници информираха своите читатели, че преди един час известният астроном е хвърлил от кулата на обсерваторията известния професор Григорис, който е работил над изясняване тайната на зелените коси. Григорис се е разбил в скалите. Имал е метална ризница на себе си, която сложил преди да отиде у астронома. Професорът обаче не е загинал от куршум. Астрономът отказва да даде каквито и да било обяснения. Толкова от вестниците.

Измина една година, почти една година — точно единадесет месеца след описаните събития изчезна зеленият цвят от косите на хората. Няколко седмици преди това три урагана в три части на планетата изтриха от лицето на земята няколкостотин селища и

предизвикаха сериозни разрушения в няколко града. Пропаднаха или изчезнаха около десет хиляди души.

Разказът е публикуван в списание „Космос“, брой 8 от 1976 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.